

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag (RP 9/2022 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för utlåtande till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- industriråd Mikko Huuskonen, arbets- och näringsministeriet
- regeringsråd Joni Hiitola, undervisnings- och kulturministeriet
- överdirektör Esko Ranto, undervisnings- och kulturministeriet
- verkställande direktör, KalPa Hockey Oy Toni Saksman, Jääkiekon SM-liiga Oy
- generalsekreterare Hanna Kosonen, Forum Artis ry
- verksamhetsledare Kaisa Rönkkö, Music Finland ry
- direktör Kati Kuusisto, Tapahtumateollisuus ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Kultur- och konstområdets centralorganisation KULTA rf
- LiveFIN rf
- Ornamo Art and Design Finland
- Finlands Olympiska Kommitté rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslås det att lagen om temporärt kostnadsstöd för företag ändras så att ersättningen för stängning till små företag och kostnadsstödet för företag inom turist- och restaurangbranschen och evenemangsbranschen förlängs till en ny stödperiod. Stödperioderna gäller den

Utlåtande KuUU 2/2022 rd

period då åtgärder enligt den så kallade riksomfattande nödbromsmekanismen användes vid bekämpningen av coronaepidemin.

Enligt propositionen gäller ersättningen för stängning och kostnadsstödet oberoende av företags- eller organisationsform sådana aktörer som bedriver sådan ekonomisk verksamhet som avses i EU:s lagstiftning om statligt stöd. I fråga om annan än ekonomisk verksamhet stöds konst- och kulturverksamheten samt idrottsverksamheten inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. I den första tilläggsbudgetpropositionen för 2022 föreslås ett anslag på 28 miljoner euro för understöd som beviljas av undervisnings- och kulturministeriet till aktörer och sammanslutningar inom konst- och kultursektorn. För coronastipendier och coronaunderstöd för privata personer (inkl. firmor och ensamföretagare) av Centret för konstfrämjande har det föreslagits ett anslag på 34,2 miljoner euro. I tilläggsbudgetpropositionen föreslås ett anslag på 5,5 miljoner euro för coronastöd till idrott och motion.

Utskottet hänvisar till sina tidigare utlåtanden (t.ex. KuUU 9/2021 rd, KuUU 11/2021 rd och KuUU 21/2021 rd) och anser att alla ekonomiska stöd som kompenserar förluster som beror på restriktioner under coronatiden för aktörer inom kreativa branscher samt idrott och motion är mycket nödvändiga. Utskottet har bland annat bekymrat sig över att begränsningsåtgärdernas kategoriska karaktär har medfört stora svårigheter för aktörerna i evenemangsbranschen. Situationen har varit särskilt utmanande för dem som arbetar som frilansare. Att återuppta verksamheten är svårare ju värre situationen har varit.

Utskottet anser att det är utmärkt att stödformerna för evenemangssektorn utifrån de erfarenheter som fått har utvecklats i en bättre riktning vid beredningen av de nya ansökningsomgångarna. Strävan har varit att allt fler aktörer ska omfattas av stöden för att det inte ska uppstå förfördelade grupper.

Ersättning för stängning

Ersättningen för stängning för små företag gäller företag vars lokaler med stöd av 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar helt eller delvis måste stängas för kunder under tiden 21.12.2021—28.2.2022. Dessutom föreslås det att ersättningen för stängning utvidgas också till att gälla företag vars planerade offentliga tillställning har förbjudits eller om anordnandet av en offentlig tillställning har begränsats på ett sätt som gör det uppenbart omöjligt att ordna tillställningen. Utskottet anser att det är särskilt viktigt för konst- och kultursektorn samt idrotts- och motionssektorn att utsträcka ersättningen för stängning till att även omfatta begränsning av offentliga tillställningar.

Utskottet påpekar att det i den föreslagna bestämmelsen om ersättning för stängning förblir oklart när det på grund av restriktionerna anses vara "uppenbart omöjligt" att ordna tillställningen. Vid tillämpningen av bestämmelsen ska man från fall till fall kunna beakta de särdrag som hänför sig till ordnandet av tillställningen, såsom de rörliga kostnader som ordnandet av tillställningen medför och arbetsmängden i förhållande till den publikmängd som kan tas in inom ramen för restriktionsbestämmelserna.

Utlåtande KuUU 2/2022 rd

Den föreslagna ersättningen för stängning gäller endast evenemangets huvudarrangör. Andra parter som lider av förbud mot att ordna en tillställning, såsom underleverantörer, kan ansöka om kostnadsstöd enligt 5 e §.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att definitionen av småföretag inte framgår av bestämmelsen, utan endast av motiveringen.

Fördelning av ersättning för stängning. Den föreslagna ersättningen för stängning gäller små företag med färre än 50 anställda, vilket följer av EU-bestämmelserna. Enligt propositionen (s. 17) ska bestämmelser om ersättning för stängning för större företag utfärdas separat genom ett lagförslag som läggs fram senare.

I sakkunnigytrandena har det framförts att många företag inom evenemangsbranschen sysselsätter tiotals, rentav hundratals deltidsanställda. Sådana aktörer är bland annat idrottsföreningar, som utöver ligalag och funktionärer också sysselsätter junioridrottare, deltidstränare och ett stort antal deltidsanställda vid evenemang. Sådana företag överskrider lätt den gräns på 50 anställda som fastställts i definitionen av små företag och är tvungna att vänta på en fortsättning av lagstiftningen.

Avgränsningen av ersättningen för stängning riskerar att leda till att många företag faller utanför, vilket äventyrar deras fortsatta verksamhet. Till exempel har aktörer som ordnar idrottsevenemang i serieform råkat i en mycket svår situation under coronatiden, eftersom de har varit tvungna att fortsätta att genomföra serier trots att de inte har haft möjlighet att sälja biljetter och skaffa intäkter.

Utskottet betonar att evenemangsbranschen bör behandlas jämlikt vid allokeringen av ersättningar oberoende av företagets storlek och att ett lagförslag om ersättning för stängning som lämpar sig för företag med fler än 50 anställda ska beredas utan dröjsmål.

Det är också viktigt att ersättningen kan riktas till en begränsad del av företagets affärsverksamhet. Sådana delar av affärsverksamheten som inte är föremål för restriktioner samt sådana av företaget bedrivna verksamheter, såsom juniorfostran, som inte utgör affärsverksamhet, ska kunna uteslutas från ersättningen för stängning och de personer som är verksamma i dem från företagets antal anställda.

Evenemang som stängts för publik. Enligt propositionen gäller ersättningen för stängning av offentliga tillställningar som är förbjudna på grund av en författning eller ett föreläggande av en myndighet. På grund av restriktionerna har man dock varit tvungen att ordna till exempel många idrottsevenemang utan publik i stället för att ställa in dem, vilket enligt ett sakkunnigytrande har orsakat arrangörerna betydande förluster. Föreningarna har skyldigheter att delta i serieverksamheten samt förbindelser med olika samarbetspartner. I praktiken innebär avbrott i serien och att spel inte spelas ännu större förluster än att ordna tillställningar stängda för allmänheten. Samtidigt bör det beaktas att det har varit nödvändigt att ordna tillställningar inte bara utan publik utan också med en mycket liten publik, varvid man har varit långt ifrån vanliga lönsamma publikmängder.

Utlåtande KuUU 2/2022 rd

Utskottet anser det vara nödvändigt att ersättningarna för stängning också gäller evenemang som på grund av restriktioner har ordnats utan publik i stället för att ställas in, och sådana evenemang som har ordnats för en mycket liten publik i förhållande till verksamhetens normala omfattning.

Uppskjutna tillställningar. Enligt regeringspropositionen gäller ersättningen för stängning inte en uppskjuten tillställning. I motiveringen till propositionen redogörs det inte närmare för i vilka situationer denna begränsning ska tillämpas. Många aktörer som ordnar offentliga tillställningar ordnar regelbundet tillställningar antingen året om eller under vissa säsonger. Då kan det vara oklart om det är fråga om att ställa in eller uppskjuta en tillställning. Att skjuta upp en föreställning till en tidpunkt då restriktionerna inte längre gäller innebär i sådana fall i allmänhet att en annan föreställning på motsvarande sätt faller bort.

I propositionen identifieras inte i tillräcklig grad exempelvis verksamheten inom sektorn för levande musik och konsekvenserna av de restriktioner som gäller den. När det gäller levande musik har ett av de viktigaste verktygen för anpassning varit att flytta evenemangen framåt i stället för att ställa in dem. En framskjuten tillställning är förenad med oflexibla kostnader och utfört arbete oberoende av om den genomförs eller inte. Att begränsa verksamheten på ett sätt som kan jämföras med stängning tvingar anordnaren att ställa in konserten och återbetala priset på inträdesbiljetten i enlighet med konsumentmyndighetens anvisning till kunder som kräver det, även om evenemanget skulle kunna genomföras senare. Därför kan en senareläggning av tillställningen jämföras med att den ställs in.

Utskottet anser att det bör vara möjligt att ersätta en uppskjuten tillställning exempelvis när de uppskjutna tillställningarna redan har orsakat arrangören kostnader och det inte finns någon säkerhet om möjligheten att ordna tillställningen i framtiden.

Kostnadsstöd

Utskottet understöder att kostnadsstödet riktas till de sektorer som drabbats hårdast av pandemin. Det är likaså värt att understöda förslaget om möjligheten för företag att genom särskilda motiveringar visa att deras affärsverksamhet har lidit skada av en offentlighetsrättslig begränsning som hänför sig till bekämpningen av pandemin och som riktar sig mot dess centrala kundkrets.

Utskottet hänvisar till vad som i stor utsträckning lyfts fram vid sakkunnighörandet och påpekar att det är nödvändigt att kravet på att omsättningen ska ha minskat med 25 procent för att få kostnadsstöd justeras till 20 procent. Enligt ett sakkunnigyttrande kan stödet genom att minska procentandelen för minskningen av omsättningen på ovan nämnt sätt effektivt riktas också till firma- och ensamföretagare, vars ekonomiska spelrum i typfallet är snävt och hos vilka en sänkning av omsättningen med 20 procent är mycket väsentligt med tanke på utkomsten.

Enligt propositionen kan företag inom evenemangsbranschen beviljas kostnadsstöd för tiden december 2021—februari 2022. I sakkunnigyttrandet har det ansetts vara en brist att kostnadsstöd enligt propositionen inte betalas för oktober och november 2021, även om staten begränsade verksamheten för företag inom evenemangsbranschen också då. Det är viktigt att se till att de förluster som beror på coronarestriktionerna för aktörerna inom evenemangsbranschen också under den ovan nämnda perioden beaktas i kostnadsstödet. Vid utfrågningen av sakkunniga har det lyfts

Utlåtande KuUU 2/2022 rd

fram att hela coronatiden har varit mycket krävande inom kreativa branscher samt inom idrott och motion.

Ersättningens maximibelopp

Maximibeloppet för stöd som hänför sig till coronapandemin per företag och per koncern är 2,3 miljoner euro. Avsikten är enligt propositionen (s. 15) att i samband med den ersättning för stängning som betalas till medelstora och stora företag och som är under beredning ansöka om stöd till ett högre belopp än maximibeloppet. Detta förutsätter kommissionens godkännande. Den regeringsproposition som nu är under behandling baserar sig på ett stödprogram inom ramen för vilket maximibeloppet är 2,3 miljoner euro.

Enligt sakkunnigyttrandet är stödtaket i många andra EU-länder klart högre. Företagen har lidit av restriktioner i näringsverksamheten redan i två år. På grund av de utdragna och kraftiga restriktionerna har företagen upprepade gånger behövt statligt stöd, och stödtaket har därför redan uppnåtts för många företag. Detta har lett till en situation där företag som drabbats av restriktioner och som annars har rätt till kostnadsstöd inte får det stöd de behöver.

Med hänvisning till sitt tidigare utlåtande (KuUU 9/2021 rd) anser utskottet att det är nödvändigt att höja stödtaket till tio miljoner euro.

Avslutningsvis

De restriktionsåtgärder som vidtagits på grund av coronan har inte drabbat alla branscher eller företag på samma sätt (KuUU 11/2021 rd). Evenemangsbranschen har varit föremål för hårda restriktionsåtgärder som har försämrat branschens verksamhetsbetingelser. Utskottet fäster allvarlig uppmärksamhet vid att restriktioner för evenemangsbranschen i fortsättningen bör underställas tyngre prövning med beaktande av branschens särdrag och mångfald och tillräcklig framförhållning. Restriktionerna ska vara nödvändiga, noggrant avgränsade och proportionella.

Utskottet anser det vara viktigt att återhämtningen inom evenemangsbranschen i fortsättningen stöds också med andra stödformer, såsom evenemangsgarantin, och att beredningsprocessen och ikraftsättandet av den påskyndas. Aktörerna inom evenemangsbranschen har stor hjälp av att få trovärdiga utsikter om att affärsverksamheten ska kunna inledas och fortgå. Utskottet inser också att aktörerna inom kultur-, idrotts- och evenemangssektorn står inför stora utmaningar när det gäller att locka allmänheten tillbaka till evenemang på grund av coronarestriktionerna. I fortsättningen är det viktigt att också aktörer med lägre omsättning och evenemangsverksamhet året om, till exempel spelplatser, klubbar och konsertsalar, omfattas av evenemangsgarantin. Genom att minska den ekonomiska osäkerheten kan man också undvika hjärnflykt av ekonomiska orsaker från evenemangsbranschen till andra branscher och till utlandet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottet föreslår

Utlåtande KuUU 2/2022 rd

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 18.2.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Paula Risikko saml
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Marko Asell sd
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Ville Kaunisto saml
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Mikko Kinnunen cent
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Ari Koponen saf (delvis)
medlem Noora Koponen gröna (delvis)
medlem Mikko Ollikainen sv (delvis)
medlem Pirkka-Pekka Petelius gröna
medlem Sofia Vikman saml (delvis)
ersättare Mia Laiho saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.